

Poznań, 25.05.2015

prof. Maciej Ćwiek prof. nadzw. UAP
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

Ocena rozprawy doktorskiej, dorobku artystycznego i dydaktycznego

Pana mgr Przemysława Adamskiego,

sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne,
wszczętym przez Radę Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Recenzowana rozprawa została napisana w dziedzinie artystycznej sztuki plastyczne, w dyscyplinie sztuki piękne, pod kierunkiem prof. Hieronima Neumanna, na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Przedmiotem recenzji jest ocena, czy rozprawa spełnia warunki kreślone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Z 2003 r. nr 65, poz. 595; z późn. zm.) Wymogiem art. 13 Ustawy jest, by rozprawa doktorska stanowiła oryginalne rozwiązanie problemu naukowego lub oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazywała ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej lub artystycznej.

Przemysław Adamski urodził się w Łomży, w 1980 roku. W latach od 2001 do 2006 roku studiował na Wydziale Grafiki i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. W roku akademickim 2005/2006 podjął studia w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, w prowadzonej przez prof. Hieronima Neumanna Pracowni Animacji oraz prowadzonej przez prof. Mieczysława Wasilewskiego Pracowni Plakatu. W roku akademickim 2007/2008, w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku prowadził autorską pracownię projektowania. W roku 2009 Przemysław Adamski rozpoczyna pracę asystenta w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, na Wydziale Grafiki, w Pracowni Animacji prowadzonej przez prof. Hieronima Neumanna.

Wymogi formalne w procedurze postępowania w przewodzie doktorskim, stały się dla Przemysława Adamskiego okazją do podsumowania własnych dokonań oraz analizy swojej drogi artystycznej i zawodowej. Znalazło to wyraz zarówno w przedstawionej dokumentacji dorobku, jak i w wyborze dzieła będącego przedmiotem rozprawy oraz towarzyszącemu mu opracowaniu teoretycznemu.

Dokumentacja zawiera wykaz realizacji kilkunastu etiud i filmów animowanych oraz ponad trzydzieści innych prac wideo różnych form i gatunków zrealizowanych od 2004 roku. Te „inne prace wideo” to głównie tzw. realizacje użytkowe, takie jak teledyski, spoty promocyjne, oprawy graficzne innych form filmowych (np. dokumentalnych), filmy korporacyjne, wizualizacje muzyki itp.

Przemysław Adamski ukończył studia w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku filmem dyplomowym pt. „Monodram”, zrealizowanym w pracowni prof. Jerzego Krechowicza. Film otrzymał wyróżnienie honorowe na 47. Krakowskim Festiwalu filmowym „za nowatorstwo” oraz uczestniczył w kilkudziesięciu festiwalach filmowych na świecie.

W trakcie studiów zrealizował filmowe etiudy animowane: „Nokturn” w 2004 roku, „Mebel”, „Raj starców”, „Pracownik” i „Wnuk” w 2005 roku, „Godzina 7:15”, „Pink's Not Dead” (etiuda dokumentalna) oraz „Listonosz” w roku 2006. Za etiudę „Pracownik”, zrealizowaną wspólnie z Katarzyną Kijek, Przemysław Adamski otrzymał Grand Prix w ogólnopolskim konkursie „Canon Twórców” oraz pierwszą nagrodę w międzynarodowym konkursie „theoneminutes” w kategorii Europa Wschodnia.

W 2007 roku realizuje teledysk do utworu „Dziwny jest ten kraj” zespołu Pink Freud i w tym samym roku otrzymuje za niego nagrodę na festiwalu „Yach”, dla najlepszego polskiego teledysku. Na tym samym festiwalu teledyski „Dziwny jest ten kraj” oraz „Black Is The Night” zdobyły dziewięć nominacji w różnych kategoriach.

Od roku 2007 Przemysław Adamski współpracuje z Katarzyną Kijek (jako Kijek/Adamski) w dziedzinie wideo, animacji, grafiki i projektowania graficznego. Studia na Wydziale Grafiki i Malarstwa w dużym stopniu rzutują na „filmowe” realizacje artystyczne. Autor swoje poszukiwania kieruje w obszary, w których różne rodzaje twórczości się przenikają, pozwalając odkrywać nowe wartości i nową jakość artystyczną.

W roku 2011 Przemysław Adamski oficjalnie debiutuje krótkometrażowym filmem animowanym pt. „Noise”. Film wyświetlany był na wielu festiwalach filmowych na świecie (m.in. w Dubaju, Paryżu, Tokio, Palm Springs) oraz otrzymał Grand Prix publiczności i główną nagrodę profesjonalnego jury za najlepszy polski film krótkometrażowy w konkursie „Shortwaves”. Od roku 2007 zrealizował szereg prac obejmujących filmy krótkometrażowe, reklamy społeczne, teledyski zamawiane przez wytwórnie płytowe (ECM, sony Music Poland, Universal music Poland), organizacje pożytku publicznego (eFTe, INSPRO, Nowe Horyzonty Edukacji), agencje reklamowe (McCann Ericsson) oraz stacje telewizyjne (MTV, Superstacja). Realizacje te publikowane były w wielu prestiżowych wydawnictwach oraz portalach internetowych.

Realizacje Przemysława Adamskiego prezentowane były na około 300 pokazach i festiwalach na całym świecie. Zawarta w dokumentacji lista nagród i wyróżnień dotycząca wszystkich realizacji zawiera 56 pozycji. Jest imponująca, również ze względu na olbrzymi zasięg geograficzny. W roku 2013 Przemysław Adamski otrzymał stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Młoda Polska”.

Z dużym zainteresowaniem zapoznałem się z pracą teoretyczną oraz filmem pod wspólnym tytułem „Fade To Black” autorstwa Pana Przemysława Adamskiego.

Z oceną pracy będącej przedmiotem rozprawy doktorskiej miałem początkowo pewien problem ze względu na założenia autora. Autor na wstępie pisze „Poniższe wnioski i zapożyczenia nie składają się w żadną narrację, nie dowodzą też żadnej tezy jako, że siłę dowodu czysto werbalnego, jakim posługują się tzw. nauki humanistyczne traktuję z przymrużeniem oka. Ich kolejność, a raczej brak narracyjnej spójności, odzwierciedla na metapoziomie istotę działania pamięci, która jest głównym obiektem moich zainteresowań w kontekście pracy /Fade To Black”. I dalej „Celowo też przytaczam wzajemnie sprzeczne opinie i sądy wymykające się akademickiej logice. Wszystko to bowiem w moim odczuciu jest daleko bardziej stymulujące, niż twarde dowodzenie tezy właściwe naukowym dysertacjom.”

Po obejrzeniu filmu postanowiłem ponownie przeczytać pracę teoretyczną. Nieuważne rozginanie stron spowodowało wysunięcie się listwy spinającej kartki składające się na pracę. Publikacja rozpadła się na wiele elementów. Chcąc ją ponownie uporządkować stwierdziłem, że strony pracy nie zostały ponumerowane. Postanowiłem skorzystać z tego zbiegu okoliczności i ponownie przeczytać pracę w kolejności przypadkowej. Pozwoliło mi spojrzeć na przedstawione prace (teoretyczną i praktyczną) w sposób, jak sądzę zbliżony do tego, który zaproponował autor.

Tytułowe „Fade To Black” to zanikanie - potraktowane dosłownie jako zaczernianie obrazu fotograficznego, jak i w przenośni jako zanikanie zbiorów obrazów i zdarzeń w pamięci. Istotą wspomnień – według autora - jest nie to, co zostało zapisane w sposób trwały, lecz to co się pod jakąś postacią odnawia w pamięci. Taki też jest przekaz wynikający z prezentowanego filmu. To odnalezione w pamięci luźne kartki poukładane w sposób nie do końca konsekwentny. Autor cytuje Miriam Hansen: „Trudno nie zgodzić się, że utrwalony obraz zostaje wyrwany z kontekstu i punkt ciężkości całego zdarzenia automatycznie przenosi się na ten kadr, chociaż on sam jest niemalże zawsze dziełem przypadku, a nie kwintesencją epizodu przeszłości”. Dotyczy to również strony technicznej

filmu. Autor do zapisu materiałów filmowych korzystał z różnorodnych nośników; z nowoczesnej, profesjonalnej kamery RED, z taśm światłoczułych 35 i 16 mm, z plików pochodzących z telefonu komórkowego, ze skanowanych negatywów. Analogicznie, w każdym prywatnych zbiorach fotografii, zdjęcia pochodzą z różnych okresów, wykonane są różnorodnymi urządzeniami, na przypadkowych czasami materiałach. Fotografie nie są substytutami wspomnień. Przemysław Adamski pisze: „Finalny produkt jest impresją zarówno w warstwie wizualnej, jak i dźwiękowej.” Cytuje również Aleidę Assmann: „Kolejno nadchodzące informacje są nadpisywane w naszej świadomości. Nieustanne aktualizowanie danych tworzy współczesny, mentalny palimpsest, którego wypadkowa treść staje się nieczytelna. ... Co dwie minuty powstaje więcej zdjęć, niż zrobiono w całym XIX wieku.” Narracja filmu jest przeciwieństwem opowiadania. Poszczególne epizody filmu nie są rozwijane, nie tworzą spójnej historii lecz budują fragmentaryczną strukturę, która jest – według autora – odpowiednikiem działania pamięci przywołującej losowo wydarzenia z przeszłości. „Przebieg „akcji” filmu jest swoistą sinusoidą przypominania i zapominania.” „Finalny film jest wypadkową improwizacji na każdym etapie pracy. Pierwotnie założony skrypt był modyfikowany w oparciu o czynniki produkcyjne, a także o decyzje podejmowane na podstawie sytuacji zastanych.” Jest wyraźnie widoczne, że autorowi bardziej chodziło o proces prowokujący ciągły ruch i nieustanne zmiany „działania” pamięci niż zrealizowanie konkretnych założeń scenariuszowych. Każde wywoływanie zdarzeń z pamięci jest próbą rekonstrukcji przeszłości, próbą kreującą nowe możliwości interpretacji. „Zważywszy na kulturotwórczą siłę oddziaływania filmu i stosunkowo niewielki z reguły zasób prywatnych archiwów wizualnych, proces przenikania do pamięci autobiograficznej elementów fikcyjnych wydaje się być bardzo wiarygodny.” Punktem wyjścia do realizacji pracy „Fade To Black” było prawdziwe lub wymaginowane wrażenie zanikania źle utwralonych zdjęć pochodzących z pamiątkowego albumu. Autor nie chce komentować wprost tego zjawiska, aby nie zmniejszać możliwości interpretacji tego procesu. Zamiast tego proponuje zestaw intencji składających się na powstanie pracy i jednocześnie subtelnie sugeruje sposób jej subiektywnego odbioru. Należy również zaznaczyć, że praca „Fade To Black” jest zdecydowanie różna od wcześniejszej twórczości Przemysława Adamskiego. Autor porównuje realizację tego filmu do przepisywania z pamięci, odświeżania dawno zapomnianych obrazów. Metodyka pracy przy poprzednich realizacjach Przemysława Adamskiego była inna, precyzyjnie zaplanowana i skutecznie realizowana. Zrealizowanie - będącego przedmiotem rozprawy filmu - w sposób odmienny od wcześniejszych utworów było ryzykowne, ale jak sądzę,

skuteczne. Autor tak to podsumowuje: „Fade To Black nie jest zatem opowiedzianą historią, a sprowokowaną sytuacją.... Sytuacja ma w moim odczuciu tę wyższość nad narracją, że jest formą plakatowego skrótu problemu, który implikuje całą jego złożoność i bogactwo, w przeciwieństwie do opowiadania, które z natury posługuje się kompleksowymi środkami dla wyrażania często prostej idei.”

Praca pt. „Fade To Black” obejmuje 35 stron tekstu wraz z zawartymi w nim fotografiami wraz z ich spisem liczącym 12 pozycji. Tekst nie został formalnie podzielony na wyszczególnione części czy rozdziały. Konstrukcja pracy pisemnej jest potraktowana dosyć swobodnie, składa się z kilkudziesięciu wątków. Przemysław Adamski cytuje licznych naukowców, filozofów, artystów (Georg Berkley, Michael Oakeshot, Miriam Hansen, David Deutsch, Brian Green, Siegfried Kracauer, Henri Cartier-Bresson, Jean Baudriallard i wielu innych), którzy nawiązują w jakiś sposób zarówno do filmu, jak i pracy pisemnej, jednak w żaden sposób nie wyodrębnia z tekstu tych cytatów. Praca nie posiada również bibliografii dotyczącej cytowanych autorów. Jak już wspomniałem strony pracy pisemnej nie są numerowane, co z jednej strony pozwoliło wejść w jej poetykę, ale z drugiej utrudniło odnoszenie się precyzyjne do konkretnych fragmentów tekstu.

Biorąc pod uwagę całość pracy oraz zawartą w niej dokumentację twórczości, jestem przekonany o wartości dorobku artystycznego i kompetencji dydaktycznej Przemysława Adamskiego. Działalność filmowa i pedagogiczna, otwarta i poszukująca postawa artystyczna udokumentowana przedstawionymi realizacjami zasługuje na przyznanie stopnia doktora w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne.

Kandydat zaprezentował oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego i wykazał ogólną wiedzę teoretyczną w swojej dyscyplinie artystycznej a ponadto posiadał umiejętność samodzielnej pracy artystycznej i dydaktycznej, co – moim zdaniem - uzasadnia uchwałę Rady Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie o nadaniu Panu magistrowi Przemysławowi Adamskiemu stopnia doktora.

prof. Maciej Ćwiek prof. ndzw. UAP
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu